

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОНТЕРІВ КОРПУСУ МИРУ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Олександр Мар'янович. – Хмельницький: ХГПА, 2007. – 473 с.

4. Каткова Т.І. Соціально-професійна адаптація студентів вищих навчальних закладів економічного профілю. – Запоріжжя: Прем'єр, 2004. – С. 136.

5. Кошелева Н.Г. Формування готовності майбутніх економістів до проектування фахової діяльності. – Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Луган. держ. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2010. – 9 с.

6. Лобунець В.І., Коваленко Д.В. Науково-методичні засади аналізу академічної успішності студентів // Зб. наук. праць: Проблеми інженерно-педагогічної освіти. – Х.: УППА, 2006. – № 14 – 15. – С. 281 – 288.

7. Лобунець В.І., Кравцова М.К. та ін. Методика аналізу академічної успішності студентів / За заг. ред. Лобунець В.І., Кравцова М.К., Резніченко М.К., Тарасенко А.І. – Харків: УППА, 2007. – 19 с.

8. Hartmann H. Ego psychology and the Problem of adaptation. N-Y, 1958. – С. 2 – 32.

Стаття надійшла до редакції 23.08.2016

УДК 364 – 322:061.1:37.016:81'243

Ярослав Слущкий, аспірант кафедри педагогіки вищої школи
ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОНТЕРІВ КОРПУСУ МИРУ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

У статті розглянуто діяльність волонтерів Корпусу миру у навчальних закладах України, яка регулюється програмою “Світові мудрі школи”. Обґрунтовано необхідність використання волонтерів Корпусу миру у якості представників іноземного середовища у процесі навчання іноземної мови у навчальних закладах. Розглянуто три плани-конспекти уроків, які пропонуються для проведення волонтерам Корпусу миру. Виділено притаманні кожному плану-конспекту особливості. Зазначено щодо необхідності запозичення досвіду американських добровольців.

Ключові слова: волонтерство, носій іноземної мови, план-конспект уроку, практичне засвоєння мови, перемикаюча увага.

Лит. 7.

Ярослав Слущкий, аспірант кафедри педагогіки вищої школи
ГВУЗ “Донбасский государственный педагогический университет”

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ВОЛОНТЕРОВ КОРПУСА МИРА В УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ УКРАИНЫ

В статье рассмотрена деятельность волонтеров Корпуса мира в учебных заведениях Украины, которая регулируется программой “Мировые мудрые школы”. Обоснована необходимость использования волонтеров Корпуса мира в качестве представителей иноязычной среды в процессе обучения иностранному языку в учебных заведениях. Рассмотрены три плана-конспекта уроков, которые предлагаются для проведения волонтерам Корпуса мира. Выделены присущие каждому плану-конспекту особенности. Указано о необходимости заимствования опыта американских добровольцев.

Ключевые слова: волонтерство, носитель иностранного языка, план-конспект урока, практическое усвоение языка, переключения внимания.

Yaroslav Slutskiy, Postgraduate student of the Pedagogics of Higher School Department
State Higher Educational Institution “Donbass State Pedagogical University”

THE PEDAGOGICAL ACTIVITIES OF THE VOLUNTEERS OF PEACE CORPS IN THE UKRAINIAN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article discusses the volunteers' activities of Peace Corps in the Ukrainian educational institutions, which is governed by the World Wise Schools program. The necessity of using the volunteers of Peace Corps as foreign environment representatives in the process of foreign language learning at schools is grounded. The article deals with three lesson plan outline, which are offered for conducting by the volunteers of Peace Corps. The features of lesson plan outline are highlighted.

Keywords: volunteering, the native language speaker, a lesson plan outline, practical language acquisition, switching the attention.

Постановка проблеми. Сучасні зміни соціокультурного характеру вимагають пристосовуватись до нових реалій та отримувати нові знання та навички від представників інших країн. Україна з 1991 року є одним з пунктів діяльності волонтерів Корпусу

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛОНТЕРІВ КОРПУСУ МИРУ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

миру, які працюють у кількох напрямках, одним з яких є “Вивчення англійської, як іноземної мови”. Окреслений напрям регулюється спеціальною програмою “Світові мудрі школи”.

Так, програма “Світові мудрі школи” (“World Wise Schools”) була заснована в 1989 році, отримала статус всесвітньої і виконує донині функцію ознайомлення американців з людьми та країнами, в яких волонтери Корпусу миру проводили та проводять свою діяльність (в Україні програма реалізується в навчальних закладах. Заклад повинен звернутися до офісу Корпусу миру в Україні. Волонтер працює з учнями на уроках англійської мови або позакласних заходах. Це надає можливість проводити невимуснене спілкування з носієм мови). У зв’язку з тим, що волонтери Корпусу миру є носіями мови, співпраця з ними особливо актуальна для закладів освіти, що займаються викладанням іноземної, зокрема, англійської мови. Використання волонтерів даної організації в подібного роду навчальних заняттях має, безумовно, позитивні особливості. Полягають вони, за нашим твердженням, в можливості для учнів проведення особистого контакту з носієм мови, що вивчається. Безпосереднє споглядання мовця, а також можливість діалогічних заходів ставлять процес засвоєння мови більш якісним, так як відбувається зв’язок з практичним аспектом засвоєння мови.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Волонтерство є світовим феноменом протягом десятиліть та пройшло довгий шлях свого становлення. За цей період часу виникло багато ідей, присвячених волонтерській діяльності та було видано науковцями велику кількість дослідницьких робіт. Питаннями міжнародного та світового волонтерства займалися такі науковці як І. Роіванен, А. Краус, А. Чаудрі, Дж. Крукер, Л. Завацька, С. Грищенко, Т. Вулф.

Приділялася увага вивченню організації соціально-педагогічної роботи (О. Безпалько), питанням волонтерського менеджменту займалися такі вчені, як: Ю. Мартинова, Г. Тимошко, С. Дедов, К. Шендеровський, волонтерству в соціальній роботі у якості феномена цивілізованого суспільства приділяла увагу дослідниця Т. Голованова.

Шляхам оптимізації роботи волонтерів приділялася увага у працях І. Григи, також дослідження стосувалися соціально-педагогічних проблем участі молоді у волонтерській діяльності (Н. Івченко), питань залучення до волонтерської діяльності (О. Мурашкевич), створення та керування волонтерською програмою (В. Назарук), основ волонтерської діяльності в міжнародному

спорті (Є. Євтух), питань соціальної роботи у загальному плані (К. Левківський), проблем соціальної політики (К. Коваленко). Протягом багатьох років добровольча діяльність розвивалася, що сприяло створенню цілих організацій волонтерського характеру з структурою підрозділів та, дуже часто, міжнародного спрямування. Деякі з них досліджувалися, але така організація, як Корпус миру, не отримала належного історико-педагогічного дослідження та аналізу організаційно-педагогічних засад становлення та розвитку волонтерства. Іноземні вчені не звертали необхідної уваги на цю організацію, а вітчизняні дослідники (Т. Росс, О. Бондарчук) хоч і намагалися проводити деякі дослідження, але глибокого занурення в основи Корпусу миру вони так і не зробили.

Зважаючи на існуючі дослідження ми можемо зазначити, що діяльності волонтерів Корпусу миру, а саме педагогічній діяльності, не було приділено уваги дослідниками волонтерського явища.

Мета статті полягає у висвітленні педагогічної діяльності волонтерів Корпусу миру в навчальних закладах України, а саме характеристики пропонуваніх волонтерам планів-конспектів уроків.

Виклад основного матеріалу. У роботі волонтерів в навчальних закладах простежується, на думку Т. Росса, впевненість, що “найважливішим елементом освіти є оволодіння учнями знаннями, вміннями і навичками, які дозволять їм бути успішними в багатогранному світі сьогодення” [2, 111]. Уроки, проведені волонтерами Корпусу миру включають в себе національні стандарти тієї країни, де волонтер проводить свою діяльність. У такому випадку учні менше схильні сприймати контраст між двома різними формами викладання. Це має важливе значення, тому що постійна зміна стилю і способу викладання негативно позначається на освітньому процесі. Тому і використовується система стандартів, безумовно, всього лише наближена до держави, в якій проводиться програма.

Побудова уроків (зважаючи на наданий план-конспект заняття на офіційному сайті організації), які проводяться волонтерами Корпусу миру, має деякі відмінності. Одним з головних, згідно з висновками Дж. Мактайє, є відповідь на питання: “що ми повинні надати учням, щоб вони розуміли і використовували це через багато років, навіть після того, як вони забудуть подробиці?” [4, 277]. Можна стверджувати, що в цьому і полягає основний принцип проведення та планування занять, в тому числі і волонтерів Корпусу миру.

Для більш детального аналізу нами була обрана серія уроків, об'єднана однією тематикою (початок навчального року у школі), яка, проте, має різні цілі та засоби їх досягнення. Заняття відповідають наданим волонтерам Корпусу миру рекомендаціям та структурою. Також приділяється увага національному фактору. Мається на увазі використання тематики заняття, близької за ментальною приналежністю. Варто сказати, що дана особливість має важливе значення, тому що, за нашим переконанням, в процесі проведення заняття, учням набагато легше вивчати іноземну мову, якщо наданий учителем (викладачем) матеріал буде збігатися з історичною пам'яттю учнів, або буде близький за іншими національними характеристиками.

Виокремлюється особливість використання системи об'ємних завдань, що є важливим елементом. Так, згідно з думкою І. Богданової, "краще засвоюється інформація, яка подається укрупненими блоками" [1, 23]. Таким чином, це сприяє зменшенню завантаження на пам'ять та підтримці уваги у зв'язку з концентрацією на меншій кількості інформаційних аспектів.

У першому занятті, волонтеру необхідно запропонувати учням можливість проведення порівняльної характеристики першого навчального дня в школі України і в школі Сполучених Штатів. Необхідно розглянути проблеми учнів і вчителів (викладачів) в кожній з країн. Волонтер повинен ознайомити учнів з уривком "Містер Джон та день знань" ("Mr. John and the Day of Knowledge") [5].

Також варто врахувати, що даний вступ має робитися англійською мовою, тому що ігнорування цього чинника буде гальмувати включення учня в мовний процес, оскільки використання вступного слова не на мові, яка вивчається, перешкоджає створенню необхідної саме на початку заняття іншомовної атмосфери.

Що стосується ознайомлення з історією уривку, то тут увага приділяється необхідності короткого опису змісту. Це пов'язано з тим, що уривок дається іноземною мовою, тому для більш адекватного розуміння уривку при читанні, учню важливе розуміння суті написаного. Надалі, сюжет буде визначатися самостійно, проте, для цього буде необхідна наявність відповідного словникового запасу, для становлення якого потрібен час. Тому, на даному етапі корисним є надання поверхневої інформації про зміст уривку;

1. Запропонувати учням надати відповіді на наступні питання: "Що для вас є перший навчальний день: це вересень або досі серпень?"; "Чи стурбовані ви чим-небудь?"; "Ви відчували те ж саме, коли прийшли в перший клас, що

відчуваєте зараз? Чого ви тоді з нетерпінням чекали і чого ви очікуєте зараз?"

Відповіді на дані питання несуть два завдання. Перше полягає у відволікаючих заходах від отриманої інформації про уривок розповіді. Волонтер Корпусу миру повинен, таким чином, перекласти увагу учнів в іншу площину, тобто помінати потік сприйняття інформації. Спочатку цей потік виходив з ознайомлення з наданою історією, тепер виходить з необхідності проводити відповіді на запитання.

Друге завдання ставить перед собою ціль підготовки учнів виробляти відповіді на поставлені питання. Найчастішою помилкою може бути обмеження питаннями про проведені канікули і про місце перебування в літній період. Запропоновані питання мають більш глибокий для роздумів характер, а значить і для активізації більшої кількості слів, необхідних для згадування та адекватного використання;

2. Обговорити у класі найбільш поширені реакції в перший навчальний день. Які почуття відчують учні при вигляді нового вчителя, який зайшов до класу?

Етап також представляє з себе вибудовувану для учнів систему перемикання уваги. Тут вже робиться безпосередня підготовка до продовження розгляду уривку розповіді, у зв'язку з чим ускладнюється формулювання питань, що призведе до спроб учнів більш глибокого пошуку вокабулярних елементів і вибудовування граматичних рамок. Варто ще раз врахувати позитивність подібної конструкції поставленого питання. Воно являє собою абсолютно буденну ситуацію, однак відмінну примітивної, приміром, обговорення погоди. Питання має, насамперед, в перспективі ускладнювати відповідь учня. Але саме ускладнювати, а не робити його неможливим. Тобто волонтеру слід врахувати і рівень учнів в іноземній мові при формулюванні такого роду питань;

3. Поставити завдання учням прочитати уривок і виділити фрази, які справили на них сильне враження і ті, які змусили їх замислитися.

На даному етапі починається безпосереднє аналізування запропонованого уривку. Так, аспект пошуку необхідних фраз робить можливим більш детальний розгляд тексту. Відбувається не просто процес відповідей на запитання (дана практика часто використовується), а усвідомлення прочитаного для себе. Тобто, читання проводиться не для відповідей на питання за змістом, наголос робиться на понятті тексту для учня, не для вчителя (викладача), не для відповідей на питання підручника, а для нього самого.

Для цього і надається можливість відповіді на питання віддалені від змісту. Обдумуючи, що саме

схвилювало його, учень ставить завданням розуміння прочитаного тексту як необхідності його сприйняття для свого внутрішнього розуму. В іншому випадку, тобто при використанні питань звичайного характеру, учень сприймає прочитане на поверхневому рівні, тільки для відповідей на питання, які поставлені в підручнику.

Друге пропоноване волонтеру заняття має на меті захоплення читача яскравими образами та проведення аналізу причини ефективності даних образів [3]. Заняття складається з двох етапів:

1. Запропонувати учням подивитися на світ з точки зору іншої культури. Їх бачення може виявитися цікавим.

Необхідно розібратися з причиною постановки питання в подібного роду спектрі і необхідністю його використання взагалі. Так, вивчення іноземної мови передбачає залучення до культури тієї чи іншої національності, яка є його носієм. У зв'язку з цим важливе значення набуває необхідність володіння учнями культурною, а в більш глибокому розумінні, соціокультурною компетенцією. Волонтеру необхідно, за допомогою проведених занять, закласти певні основи соціокультурного розуміння в учнів. Саме закласти, тому що формування і розвиток компетенції не відбувається за кілька проведених занять. Даний процес займає тривалий період часу. Таким чином, головне завдання в питанні побудови соціокультурної конструкції в особистості учня полягає у виконанні необхідного виду занять, що сприяють такому формуванню.

2. Прочитати вголос перший абзац уривку оповідання. Обговорити його з учнями, чому описуваний перший навчальний день представляється як занурення? Запропонувати учням подумати про подібного роду порівняння.

Таким чином, завдання подібного роду впливає на здатність учня робити аналіз прочитаного тексту за допомогою ще одного аспекту, яким є відтворення наданих автором зображень за допомогою своєї уяви. Це являє собою якусь форму візуалізації прочитаного і дозволяє більш чітко, для себе, зрозуміти сенс певних подій та дій, представлених в уривку. Тому що, лише аналізуючи за допомогою прочитання тексту, неможливо відчутти певні події. Вони будуть просто заучені, можуть бути відтворені у переказі прочитаного, однак, саме подання даних зображень призводить до більш докладного сприйняття прочитаного.

Завершує серію занять, пропонованих волонтеру Корпусу миру, третій урок "Важливість вміння спілкуватися іноземною мовою" [6]. Одним із способів переконання учнів щодо важливості вивчення англійської мови та

різноманітності культурних систем має стати колективне обговорення кожної відповіді. Однак, варто зауважити, що обговорення не повинно стати засудженням або критичними заявами інших учнів. Необхідна саме дискусія, проведена в демократичному вигляді при можливості вираження думки кожного охочого. У такому випадку, це буде саме переконання, а не спроба учня відповісти неправдиво для недопущення негативних характеристик на свою адресу з боку решти аудиторії. Так, в даному випадку, волонтер повинен дати пояснення, що англійська мова є мовою міжнародного спілкування та володіння нею надає можливість розширити свій кругозір, завдяки використанню, в тому числі, і ресурсної бази іноземного контенту.

Форма проведення заняття волонтерів Корпусу миру є новою для вчителів України. На цьому наголошує учитель англійської мови ЗОШ I – III ст. с. Якушинці Вінницького району Жанна Хмільовська. За її словами, спілкування на уроках лише англійською та обговорення певних ситуацій на іноземній мові стане у її діяльності постійним. Необхідно зауважити і на підвищенні рівня, особливо мовного у вчителів тих шкіл, які співпрацюють з Корпусом миру. Це підтверджує і Ірина Льовкіна, учитель англійської мови ЗОШ I – III ст. с. Агрономічне Вінницького району [7].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, у процесі аналізу педагогічної роботи волонтерів Корпусу миру в Україні, спираючись на надані плани-конспекти уроків, нами визначено, що волонтерам пропонується використання національних особливостей при розробці матеріалів до проведення заняття; зосереджено увагу на доречності пропонованої форми проведення заняття, що необхідно враховувати у процесі викладання вчителям України, бо проведення "сухого" заняття з використанням тільки одного виду діяльності, наприклад, застосування тільки читання тексту або тільки обговорення протягом усього заняття, призводить до стану втоми і зниження рівня концентрації уваги учнями. Проаналізовані плани-конспекти дозволяють зазначити, що волонтеру, у процесі проведення занять, пропонується активно використовувати як роздаткові матеріали, так і заохочення учнів до діяльності з використанням уяви, що призведе до більш ширшого осягнення пропонованого матеріалу. Саме тому вважаємо за необхідне вироблення порівняльної характеристики стратегії проведення уроку вчителем України та волонтером Корпусу миру з зазначенням відмінностей та можливості запозичення позитивних елементів у волонтерів.

ЕКСПЕРТНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

1. Богданова І.М. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / І.М. Богданова. – К.: Знання, 2008. – 343 с.
2. Росс Т. Мета волонтерів Корпусу миру в Україні – це міцні ділові стосунки і щира дружба / Т. Росс // Іноземні мови в навч. закладах. – № 3. – 2010. – С. 110 – 112.
3. Capturing the Reader With Vivid Images: Lesson-plan 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.peacecorps.gov/www/lesson-plans/capturing-reader-vivid-images/>
4. Jay McTighe. The Understanding by Design Handbook / McTighe Jay, G. Wiggins. – Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development, 1999. – 287 p.
5. Starting Off the Day (and School Year) in Ukraine: Lesson-plan 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.peacecorps.gov/www/lesson-plans/starting-day-and-school-year-ukraine/>
6. The Importance of Speaking Another Language: Lesson-plan 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.peacecorps.gov/www/lesson-plans/importance-speaking-another-language/>
7. Volunteers. Peace Corps. Волонтери [Електронний ресурс] / ТНВ: Телевізійні новини Вінниччини. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=nUvZY7YuEBO>

Стаття надійшла до редакції 01.07.2016

УДК 005.3+37.091.113+371.2

Цісюань Вей, аспірант кафедри управління освітніми закладами та державної служби ДЗ “Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського”

ЕКСПЕРТНО-АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті порушено проблему експертно-аналітичної діяльності керівників загальноосвітніх навчальних закладів, узагальнено і систематизовано наукові розвідки вчених. Уточнено сутність поняття “експертиза”, розкрито особливості педагогічної експертизи. Доведено, що сучасні керівники навчальних закладів повинні бути експертами професійної діяльності.

Ключові слова: керівник навчального закладу, експертиза, педагогічна експертиза, експертна діяльність, аналітична діяльність.

Лит. 7.

Цісюань Вей, аспірант кафедри управління учебными заведениями и государственной службы ГУ “Южноукраинский национальный педагогический университет имени К.Д. Ушинского”

ЭКСПЕРТНО-АНАЛИТИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ РУКОВОДИТЕЛЯ УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

В статье затронута проблема экспертно-аналитической деятельности руководителей общеобразовательных учебных заведений, уточнена сущность понятия “экспертиза”, раскрыты особенности педагогической экспертизы. Обосновано, что современные руководители учебных заведений должны быть экспертами профессиональной деятельности.

Ключевые слова: руководитель учебного заведения, экспертиза, педагогическая экспертиза, экспертная деятельность, аналитическая деятельность.

Tsisyuan Wey, Postgraduate student of the Management of Educational Institutions and Civil Service Department South Ukrainian Konstyantyn Ushynskiy National Pedagogical University

THE EXPERT-ANALYTIC ACTIVITY OF MANAGERS OF EDUCATION INSTITUTIONS: THE THEORETICAL ASPECTS

The article deals with the issue of expert-analytic activity of managers of education institutions and generalizes and systematizes the scientific researches. The author specifies the essence of the concept “expertise” and the features of pedagogical expertise. It is proved that the current leaders of educational institutions must be experts of the professional activity.

Keywords: heads of educational institutions, an expertise, the pedagogical expertise, the expert activity, an analytical activity.

Постановка проблеми. Враховуючи сучасні зміни у системі управління освіти, перехід освітнього навчального закладу, зокрема загальноосвітнього, у режим розвитку зумовлює необхідність створення експертно-аналітичних механізмів, що забезпечать оцінку їх ефективності і перспективності процесів, які відбуваються, прогнозування можливих траєкторій і потенційних ризиків. Ключовим механізмом регулювання розвитком системи в цілому та окремих її компонентів є експертно-аналітична